

II.2. Tribunal Suprem

Eva Pons*

Agustí Pou**

Durant els mesos de gener a juny de 2010 el Tribunal Suprem ha dictat un nombre important de sentències que incideixen en la matèria lingüística. La majoria tracten de qüestions en què ja hi ha una línia jurisprudencial consolidada, però n'hi ha alguna que, com s'indicarà, introdueix matèries noves.

En el primer bloc de resolucions (sentències de 19 i 28 de gener i de 23 de febrer i interlocutòries de 28 de gener i de 2 de juny) el Tribunal Suprem continua amb una línia poc formalista amb els casos d'impugnació del procediment quan alguna de les parts al·lega la falta d'interpret en procés penal, o en la fase prèvia a aquest, o la presència de documents en llengua no oficial al procediment. Com s'ha indicat en cròniques anteriors, la presència de diverses llengües en l'àmbit judicial fa que els tribunals hagin d'evitar al màxim les falses al·legacions de desconeixement o les voluntats dilatòries; per això el TS sol rebutjar aquests arguments quan no es produeix una incidència lesiva en el procés, fins i tot encara que les mancances denunciades puguin constituir una certa irregularitat.

El segon bloc està constituït per sentències relatives a la valoració de la llengua en l'accés a places dins l'Administració. La STS de 18 de maig de 2010 resol la impugnació del nomenament del president d'una audiència provincial del País Valencià. Malgrat que dos dels tres candidats tenien acreditat el nivell de coneixement de valencià, el Consell General escull el que no l'acredita. El sistema de tria d'aquests càrrecs judicials (presidents d'audiència i de tribunal superior de justícia) determina que, malgrat que la llei ho prevegi expressament, el coneixement de la llengua oficial pròpia a la pràctica no té cap rellevància. Per contra, davant la impugnació que havia presentat un sindicat d'infermeria contra la Xunta de Galícia per establir la necessitat d'un nivell de coneixement de gallec per accedir a determinades places, la Sentència de 5 de maig entén que tant el fet d'exigir un coneixement com el mateix nivell que s'exigia a la convocatòria són legítims: en qualsevol activitat que tingui a veure amb el tracte a les persones fa necessari el coneixement de l'idioma. En el mateix sentit es pronuncia la Sentència de 21 de juny, que resol en cassació

* Eva Pons, professora titular de dret constitucional de la Universitat de Barcelona.

** Agustí Pou, professor associat de filologia catalana de la Universitat de Barcelona.

la impugnació dels perfils lingüístics de basc que s'havien establert per a personal laboral educatiu no docent; el TS, tal com havia fet en una sentència anterior, estima que encara que no s'exerceixi la docència, l'exigència d'un determinat nivell d'euquera és necessari pel contacte que s'ha de tenir amb l'alumnat.

El tercer bloc està compost per les sentències relatives a l'admissió del títol de filologia catalana per acreditar el coneixement de la llengua oficial pròpia en un procés selectiu en l'àmbit de l'ensenyament en el País Valencià. Com en les ja nombroses ocasions anteriors, el TS reconeix que el títol de filologia catalana acredita el coneixement de valencià sobre la base de la identitat de entre català i valencià, reconeguda en tot l'àmbit científic.

En quart lloc, dins l'àmbit del País Valencià, la STS de 5 de març resol una qüestió que, tot i no ser de dret lingüístic, està estretament relacionada amb la política sobre la llengua. Es tracta de la impugnació, en via contenciosa administrativa, del nomenament de tres membres de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua. El Tribunal Suprem, tal com fa el tribunal d'instància, no entra a enjudiciar el procés d'elecció i nomenament d'aquests membres perquè entén que forma part de les funcions parlamentàries i que queda fora del control de la jurisdicció contenciosa administrativa.

En cinquè lloc, la Sentència de 16 de març resol un cop més de manera negativa la iniciativa dels ajuntaments de Condado de Treviño i La Puebla de Argazón de subscriure amb la Comunitat Autònoma del País Basc convenis de col·laboració en matèria educativa, cultural, de promoció econòmica i sanitària. L'alt tribunal manté una jurisprudència restrictiva tendent a frenar al màxim la cooperació entre la Comunitat basca i aquests municipis castellano-leonesos, que són dins del territori d'Euskadi, amb qui tenen uns vincles culturals, lingüístics i econòmics evidents. Aquesta doctrina contrasta amb la voluntat de cooperació transfronterera que preveuen, per exemple, el Conveni marc de cooperació transfronterera o, pel que fa a la llengua, la Carta europea de llengües regionals o minoritàries.

El sisè tema tractat en aquest període fa referència als usos i als límits dels drets lingüístics en l'àmbit de l'Administració pública. En aquest cas, la Sentència de 25 de març enjudicia la impugnació d'un ciutadà contra la denegació de l'Administració gallega de facilitar-li l'expedient en castellà, no perquè ell no l'entengués, sinó perquè en un moment de procediment decideix contractar un advocat de Madrid. Tot i que el TS desestima el recurs per

motius processals, és interessant el raonament el Tribunal Superior de Justícia, contra la resolució del qual es recorre, en el sentit d'entendre que en l'àmbit administratiu la disponibilitat lingüística del ciutadà té unes condicions d'exercici i no es pot demanar al final que l'expedient redactat en gallec sigui traduït al castellà perquè la persona interessada ha contractat el servei d'un assessor que no l'entén. Sembla lògic que els drets lingüístics tinguin unes condicions de realització que alhora en facilitin l'exercici, però també impedeixin l'abús.

En setè lloc, la Sentència de 18 de maig enjudicia la norma del Decret 132/2002 del Govern balear que establia que tots els textos que les administracions envien per publicar al Butlletí Oficial de les Illes Balears han de ser remesos simultàniament en les dues llengües oficials. El Tribunal Suprem, a diferència del Tribunal Superior de Justícia, entén que la norma envaeix les competències de l'Estat en exigir-li que quan publiqui alguna resolució o disposició ha d'enviar i publicar també la versió catalana, i entén també que la llengua del procediment, establerta a l'article 36 de la Llei 30/1992, és en principi el castellà, i només s'empra l'altra llengua quan ho demana el ciutadà. Tot això, segons el tribunal, forma part de la competència exclusiva de l'Estat i un decret autonòmic no pot envair la competència en el procediment administratiu. Cal advertir, sense entrar en més consideracions, que ja fem en la ressenya de la resolució, que el zel del Tribunal Suprem per preservar, de manera expansiva, la competència de l'Estat per determinar la llengua en els seus procediments administratius contrasta amb el poc respecte que demostra envers el Butlletí Oficial de les Illes Balears, que és l'instrument de publicitat de les disposicions i actes administratius propi de la comunitat autònoma. I contrasten les moltes obligacions que l'Estat imposa de traduir al castellà els actes fets en llengua oficial pròpia (per exemple, tot el que es publica al BOE) davant la nul·la disposició que l'Administració perifèrica de l'Estat doni publicitat als seus actes també en català.

El vuitè bloc temàtic el constitueix l'exigència de coneixement de castellà per accedir a la nacionalitat espanyola. En aquest període només una sentència de 25 de febrer aborda la qüestió i confirma una resolució prèvia de l'Audiència Nacional que, d'acord amb la doctrina que hem anat recollint en aquesta crònica, denega la nacionalitat a una iraniana per desconeixement de l'idioma castellà, com a element bàsic d'integració a la societat.

Finalment, la Sentència de 24 de febrer, sobre marques, recorda la necessitat que tota la documentació que es presenti a l'Oficina de Patents i Marques ha

d'estar redactada com a mínim en castellà. Les persones interessades poden presentar només la documentació en la llengua oficial pròpia si ho fan junta-ment amb la castellana. Com hem indicat en altres ocasions, aquesta norma fa absolutament superflu i carregós l'ús de les «altres» llengües oficials.

Per accedir als textos de les sentències de la base del Cendoj, primer s'ha d'obrir el cercador de la base de dades (<http://www.poderjudicial.es/search/index.jsp>) i després clicar l'enllaç que té cada resolució ressenyada. Per facilitar aquesta operació consignem aquesta adreça en cada resolució o bloc de resolucions. D'aquesta manera es pot baixar el text sense haver de fer servir l'opció de copiar l'identificador de la resolució a la casella "Texto a buscar", del mateix cercador.)

Sentència del Tribunal Suprem de 19 de gener de 2010. Sala Social. Ponent: Milagros Calvo Ibarlucea. Ref. Cendoj: 28079140012010100172.

Interlocutòria del Tribunal Suprem de 28 de gener de 2010. Sala Penal. Secció 1a. Ponent: Andrés Martínez Arrieta. Ref. Cendoj: 28079120012010200224.

Sentència del Tribunal Suprem de 28 de gener de 2010. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 8a. Ponent: Ramón Trillo Torres. Ref. Cendoj: 28079130082010100007.

Sentència del Tribunal Suprem de 23 de febrer de 2010. Sala Penal. Secció 1a. Ponent: Alberto Gumersindo Jorge Barreiro. Ref. Cendoj: 28079120012010100175.

Interlocutòria del Tribunal Suprem de 2 de juny de 2010. Sala Penal. Secció 1a. Ponent: Juan Saavedra Ruiz. Ref. Cendoj: 28079120012010201257.

Enllaç amb el cercador de jurisprudència del CENDOJ <http://www.poderjudicial.es/search/index.jsp>

En aquest bloc agrupem les resolucions en què d'una manera o d'una altra, en el procediment judicial o en una fase prèvia, hi ha present el factor lingüístic. Val a dir que, seguint una línia jurisprudencial consolidada (vegeu el número 44 de la *Revista*, pàg. 459-460), el Tribunal Suprem és rigorós davant les al·legacions d'indefensió per absència o defectes en la interpretació o traducció.

A la interlocutòria de 28 de gener de 2010 el Tribunal entén que no s'ha vulnerat el dret a intèrpret de l'acusat per un delictes contra la salut pública pel

fet que la traducció d'un SMS la fes un agent de policia; primer, perquè aquesta circumstància no s'allega fins al recurs de cassació i, segon, perquè concorren moltes altres proves inculpatòries. Així mateix, a la Sentència de 23 de febrer tampoc es té en compte la falta d'informació en búlgar dels drets dels detinguts, quan el seu vaixell va ser interceptat al mar, perquè tot just arribar a terra es va practicar aquesta diligència.

Ja en seu judicial, la Sentència de 28 de gener rebutja el recurs presentat contra un acord del Consell General del poder Judicial que rebutjava la impugnació que el recurrent havia fet contra la decisió del jutge d'instància perquè aquest havia denegat l'assistència d'intèrpret. L'alt tribunal entén que aquesta facultat del jutge entra dins de la seva esfera de competències jurisdiccionals, les quals no són revisables en via administrativa per mitjà d'un procediment disciplinari (Consell General), sinó només via del recurs processal pertinent. En la interlocutòria de 2 de juny, que enjudicia també un recurs de cassació en un judici per delictes contra la salut pública, el Tribunal inadmet l'allegació del recurrent segons la qual s'hauria vulnerat el seu dret de defensa perquè l'intèrpret d'hebreu no tenia titulació oficial. La raó no és tant la falta de necessitat d'aquesta titulació com el fet mateix que l'acusat ja coneixia el castellà.

Finalment, la Sentència de 19 de gener, dictada en cassació arran d'un conflicte col·lectiu, desatén la impugnació de la part recurrent contra la falta de traducció d'un documents aportats en la versió anglesa. El Tribunal rebutja la pretensió tant pel fet que en la instància no se'n va demanar la traducció com perquè tampoc no s'aprecia que hi hagi hagut una falta de valoració de la prova que incideixi en la decisió de l'òrgan judicial. Així el TS segueix el criteri, expressat en d'altres resolucions, com la Sentència de 15 de gener de 2009 (RLD núm. 53, pàg. 418), poc formalista quan la part allega la presència de documentació en llengua no oficial per abonar la seva indefensió.

Sentència del Tribunal Suprem de 18 de maig de 2010. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 8a. Ponents: Nicolás Antonio Maurandi Guillén. Ref. Cendoj: 28079130082010100085.

Enllaç amb el cercador de jurisprudència del CENDOJ <http://www.poderjudicial.es/search/index.jsp>

El Tribunal Suprem resol un recurs contenciós administratiu contra el nomenament del president d'una audiència provincial del País Valencià (no especificada a la Sentència). Un dels motius de la impugnació que invoca el recu-

rrent, que era el candidat que no va ser designat per al càrrec, és el coneixement de valencià, que ell acredita, a diferència del candidat que finalment escull el Ple del Consell General del Poder Judicial. Sobre el nomenament dels màxims càrrecs de l'àmbit judicial, cal recordar que l'article 341.1 de la Llei orgànica del poder judicial estableix que «per a la provisió de les places de president dels tribunals superiors de justícia i de les audiències, en les comunitats autònomes que tenen un dret civil especial o foral, així com idioma oficial propi, el Consell General del Poder Judicial ha de valorar com a mèrit l'especialització d'aquest dret civil especial o foral i el coneixement de l'idioma propi de la comunitat.» El precepte obliga, doncs, a valorar el coneixement de l'idioma de la comunitat en la provisió d'aquests llocs.

De la sentència que reportem, però, és desprèn una escassa o nul·la valoració de la llengua en aquests processos d'elecció. Efectivament, es tracta d'una elecció, i encara que l'opció per un candidat ha d'estar mínimament motivada (la motivació es troba a la mateixa acta de la reunió del plenari del Consell), el fet és que el candidat és escollit quan té la majoria de vots, que per altra banda són secrets. Així, els mèrits allegats són valorats segons les circumstàncies i el Consell «té llibertat per decidir la classe de mèrits que han de ser ponderats en cada moment, en funció de les necessitats que apreciï en els òrgans jurisdiccionals, així com la proporció que quant a la seva dimensió o entitat s'hagi de donar als que així hagin estat acotats» (FJ 6è). En altres paraules, en aquest context el coneixement de la llengua no és més que un bon desig legal, però sense concreció i sense preceptivitat. Aquesta idea es fa ben palesa quan el Tribunal, en un breu incís del fonament jurídic 9è, descarta la rellevància del coneixement de valencià del candidat no escollit davant de la manca d'acreditació del candidat nomenat: «sense que el coneixement superior de l'idioma de la Comunitat Valenciana que el recurrent va justificar, per si sol, permeti atorgar-li una preferència per al controvertit nomenament, que s'hagi d'anteposar a les raons que van determinar la decisió del Consell».

Ja a la STS de 31 de maig de 2006 (RLD núm. 46, pàg. 479-490), que va conèixer de la impugnació contra el nomenament del president del Tribunal Superior de Justícia del País Basc, el Tribunal va rebutjar la pretensió de la recurrent, l'entitat Observatori de Drets Lingüístics, amb el motiu de la falta de legitimació, tot i que un vot particular va considerar que el coneixement del basc hagués hagut d'actuar com a element de valoració. Per bé que aquesta sentència i la que ara ressenyem parteixen de supòsits de fet diferents, la

veritat és que, al capdavant, la previsió de l'article 341.1 serveix més per fer discrecional la valoració de la llengua, en diferenciar-la de la previsió de la resta de places judicials, previstes al punt 2 del mateix article, que no pas per constituir-la en un element rellevant de valoració. Si el Consell General del Poder Judicial «ha de tenir en compte» la capacitació lingüística del candidat a president d'audiència o de tribunal superior, però el procés no es guia amb paràmetre objectivats (elecció per votació), la menció legal queda buida d'efectivitat. Com hem dit tantes vegades, només la necessitat de coneixement de la llengua del país per part de qui exerceix una funció pública pot garantir plenament els drets dels ciutadans i el caràcter oficial de la llengua. I amb més raó encara, com en el cas present, quan la funció en qüestió és la de màxima autoritat judicial del territori.

Sentència del Tribunal Suprem de 5 de maig de 2010. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 7a. Ponents: Nicolás Antonio Maurandi Guillén. Ref. Cendoj: 28079130072010100186.

Enllaç amb el cercador de jurisprudència del CENDOJ <http://www.poderjudicial.es/search/index.jsp>

El Tribunal Suprem resol en cassació un contenciós entre un sindicat d'infermeria i la Xunta de Galícia perquè en la convocatòria per a la provisió de places de funcionari interí i laboral el govern autonòmic havia previst l'acreditació del «grau de perfeccionament d'idioma gallec». La sentència d'instància del Tribunal Superior de Justícia de Galícia va desestimar la pretensió de la recurrent i l'alt tribunal, recollint substancialment l'argumentació del tribunal gallec, també desestima el recurs presentat.

Destaquem que ambdós òrgans judicials apliquen la doctrina de la Sentència del Tribunal Constitucional 46/1991, de 28 de febrer, que va decidir favorablement al requisit lingüístic per accedir a la funció pública catalana, sempre que el coneixement sigui adequat al lloc a cobrir i proporcional en el seu nivell. El TS rebutja inequívocament els arguments del sindicat tant pel que fa a la consideració que el coneixement del gallec és poc necessari per a les tasques tècniques d'aquest personal com quant que el nivell exigir és massa elevat. Volem ressaltar un raonament que per la seva senzillesa i claredat hauria de ser present en moltes de les resolucions del mateix Tribunal, i que en canvi ha estat ben sovint negligit, sobretot quan s'enjudicia la valoració de la llengua en l'accés a la funció pública judicial; això és, que la capacitació lingüística és necessària per a qualse-

vol activitat —pràcticament totes— que tingui relació amb el tracte a persones. En paraules de la Sala, el requisit lingüístic és justificat perquè és «obvi que les seves comeses necessiten una permanent i intensa comunicació amb les persones a qui han de dispensar la seva activitat professional (...) i perquè a totes aquestes persones se'ls ha de facilitar tant com sigui possible el dret a utilitzar qualsevol de les llengües que són oficials en el territori autònomic.»

Sentència del Tribunal Suprem de 21 de juny de 2010. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 7a. Ponent: Pablo Lucas Murillo de la Cueva. Ref. Cendoj: 28079130072010100209.

Enllaç amb el cercador de jurisprudència del CENDOJ <http://www.poderjudicial.es/search/index.jsp>

En un cas semblant a l'anterior, el Tribunal Suprem torna a pronunciar-se en seu cassacional sobre els perfils lingüístics del personal laboral educatiu no docent d'educació especial al País Basc, qüestió sobre la qual ja havia dictat la STS d'11 de juny de 2008, que va avalar, en contra del criteri del TSJ del País Basc, la proporcionalitat dels perfils establerts pel Decret 110/2002, de 21 de maig (vegeu-ne el comentari dins del núm. 51 de la RLD, de l'any 2009, pàg. 447-450).

En aquest cas, tres candidats a places de personal laboral auxiliar d'educació especial impugnen la sentència de la sala contenciosa administrativa del TSJ, de 6 de novembre de 2006, que d'acord amb la doctrina prèvia del TS ja va desestimar el recurs previ contra el Decret basc 66/2005, de 5 d'abril, pel qual es creen els perfils lingüístics del personal laboral educatiu no docent d'educació especial. El debat processal de fons reproduïx les posicions analitzades en relació amb la Sentència anterior citada: els recurrents reclamen una rebaixa d'un perfil lingüístic establert pel Decret, en considerar que el grau de coneixement de l'euquera exigít (nivell HLEA) és excessiu i no justificat; mentre que l'Administració autònòmica ho justifica perquè el personal d'educació especial, tot i no dur a terme directament una tasca educativa, treballa en contacte directe amb l'alumnat amb necessitats especials, les seves famílies i altres professionals que intervenen en aquest àmbit. El TS rebutja l'únic motiu de la cassació, fonamentat en la denegació judicial de la prova testifical per acreditar naturalesa de les funcions realitzades per aquest personal, atès que considera que la prova no era pertinent i la seva denegació no va causar indefensió als recurrents, als quals s'imposen les costes del procés.

Sentència del Tribunal Suprem de 24 de març de 2010. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 7a. Ponents: Nicolás Antonio Maurandi Guillén. Ref. Cendoj: 28079130072010100108.

Sentència del Tribunal Suprem de 31 de març de 2010. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 7a. Ponents: Nicolás Antonio Maurandi Guillén. Ref. Cendoj: 28079130072010100147.

Enllaç amb el cercador de jurisprudència del CENDOJ <http://www.poderjudicial.es/search/index.jsp>

El Tribunal Suprem torna a pronunciar-se sobre la no-admissió del títol de filologia catalana per acreditar el coneixement de la llengua oficial pròpia en els processos selectius del professorat al País Valencià (vegeu, per exemple, resolucions semblants a RLD, núm. 52, pàg. 509-520, especialment les sentències de 29 d'octubre de 2008; les resolucions de 27 de maig i 29 de juny de 2009, al núm. 53, pàg. 471-480, o les resolucions de 21 de setembre i 10 i 16 de desembre de 2009, pàg. 464-465).

Tal com dèiem en els números anteriors, als quals ens remetem, en aquest àmbit, l'únic en el qual la Generalitat valenciana ha regulat el requisit lingüístic, la conflictivitat ha estat constant per raó de la negativa del Govern valencià a reconèixer els títols de català. La resposta del TS, coincident amb la donada pel TSJCV a aquesta qüestió, i coherent amb una doctrina nítida des de l'any 2006 (vegeu la Sentència de 15 de març de 2006, RLD, núm. 46, pàg. 467-478), ratifica la unitat de la llengua pel que fa a l'equivalència dels títols de català i valencià. Tanmateix, els tribunals no anul·len les ordres que ometen els títols de filologia catalana, sinó que opten per incloure-hi aquests títols per via interpretativa. Tal com ja havíem indicat, aquesta solució ha comportat que la discriminació i el tracte arbitrari als candidats exclosos s'hagi perllongat durant anys. També esmentem el vot particular del magistrat Díaz Delgado, contrari al parer de la majoria i favorable a la llibertat d'opció de la Generalitat valenciana de no incloure la titulació de filologia catalana dins dels certificats que acrediten el coneixement de valencià.

Recentment, després de tots els revessos judicials, la Resolució de 27 d'abril de 2010, de la Conselleria d'Educació, per la qual es convoca el procediment selectiu per a l'ingrés en el cos de mestres i el procediment per a l'adquisició de noves especialitats per a funcionaris del mateix cos, inclou un incís que

permet l'acceptació dels títols de filologia catalana («sense perjudi del que disposa l'annex del Reial decret 1954/1994, de 30 de setembre», decret que llista els títols universitaris homologats i que només recull com a designació oficial el de «filologia catalana»). Caldrà veure quin és el grau de compliment d'aquesta equívoca voluntat. Val a dir, també, que dins d'aquesta equivalència només hi ha els títols universitaris, en cap cas els certificats administratius de Catalunya i les Illes Balears.

Sentència del Tribunal Suprem 5 de març de 2010. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 6a. Ponent: Juan Carlos Trillo Alonso. Ref. Cendoj: 28079130062010 100107.

Enllaç amb el cercador de jurisprudència del CENDOJ <http://www.poderjudicial.es/search/index.jsp>

El present recurs de cassació s'interposa per una persona contra la sentència del Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana (TSJCV) que va inadmetre el recurs contenciós administratiu contra la proclamació per la Taula de les Corts Valencianes de l'acte d'elecció de tres membres de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua (de 7 de novembre de 2003), i el seu nomenament per decret de la presidència valenciana (Decret 20/2003, de 18 de novembre), en considerar que no s'ajustaven a dret i eren arbitraris i lesius. La inadmissió del recurs previ pel TSJCV es fonamentà dues raons: la seva falta de jurisdicció per conèixer dels actes parlamentaris, amb base a la consideració que el decret presidencial de nomenament es limitaria a recollir, sense afegir-hi cap valoració addicional, l'acord de les Corts; i en la falta de legitimació del recurrent, atès que aquest no pot erigir-se en defensor dels drets dels diputats que no varen reaccionar davant la falta de temps per examinar la proposta de nomenaments.

La primera perspectiva argumental és assumida pel Tribunal Suprem, qui rebutja a partir de diversos elements, que l'acord parlamentari d'elecció de membres de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua (AVL) es pugui qualificar com un acte de règim intern, de naturalesa administrativa, enquadrable en la previsió de l'article 1.3.a Llei 29/1998, que permet excepcionalment a la jurisdicció contenciosa administrativa controlar certs actes dels òrgans parlamentaris. Aquesta conclusió es fonamenta en l'anàlisi, a partir de la Llei 7/1998, de 16 de desembre, de creació de l'AVL, del procediment parlamentari d'elecció d'una part dels seus membres, de la naturalesa, funcions i tipus de decisions que se li atribueixen, així com dels requisits previstos dels acadèm-

mics. La fonamentació es complementa amb al·lusions a la Constitució (article 148.1.17 CE, que reconeix a les comunitats autònomes competència sobre el foment de l'ensenyament de la llengua comunitat), l'article 7 Estatut d'autonomia valencià, la Llei 4/1983 reguladora de l'ús i ensenyament del valencià i de nou la Llei valenciana 7/1998, quan encomana a l'Acadèmia «determinar i elaborar la normativa de l'idioma valencià». No sembla massa clara la connexió de la majoria de la llarga restellera de disposicions citades pel TS amb l'objecte debatut. Finalment, però, la desestimació del recurs es fonamenta en la consideració que l'acord d'elecció dels membres de l'AVL forma part de les funcions parlamentàries, i per tant resta fora dels límits de la jurisdicció contenciosa administrativa, ja que tot i no mencionar-se explícitament entre les funcions de les Corts en l'Estatut vigent (Llei orgànica 5/1982, d'1 de juliol), s'inclouria en la clàusula genèrica relativa a altres funcions que li encomanin les lleis (art. 11.1 EACV de 1982).

Sentència del Tribunal Suprem de 16 de març de 2010. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 4a. Ponent: Antonio Martí García. Ref. Cendoj: 2807913004201010 0138.

Enllaç amb el cercador de jurisprudència del CENDOJ <http://www.poderjudicial.es/search/index.jsp>

El supòsit de fet d'aquest procés és molt similar al de les sentències del TS de 15 de juliol i de 19 de desembre de 2008, on s'impugnaven els acords municipals dels ajuntament de Condado de Treviño i la Puebla de Arganzón amb mesures adreçades a revitalitzar els vincles històrics i promoure la col·laboració cultural i econòmica amb d'altres territoris inclosos avui en la Comunitat Autònoma del País Basc (vegeu-ne el comentari a RLD núm. 52, 2009, pp. 505-507). Malgrat aquesta pràctica identitat dels supòsits materials, cal consignar certes diferències respecte dels casos anteriors (on el recurrent era la Comunitat de Castella i Lleó i l'acte impugnat coincidia amb convenis ja subscrits sobre educació, cultura i promoció econòmica i desenvolupament rural), ja que en el supòsit actual fou l'Administració de l'Estat qui impugnà per la via contenciosa administrativa els acords municipals previs pels quals s'acordava subscriure amb la Comunitat Autònoma del País Basc tres convenis de col·laboració en les matèries d'educació, cultura i promoció econòmica i també en la matèria de sanitat. El recurs de cassació és interposat pels municipis i la Comunitat autònoma del País Basc contra la sentència del TSJ de Castella i Lleó de 18 de novembre de 2005, que va anul·lar els dits acords municipals. L'Administració de l'Estat no compa-

reix com a part en el recurs de cassació, que sens perjudici d'aquesta absència confirma les tesis de la part estatal.

Pel que fa al fons de les qüestions jurídiques debatudes, el TS reenvia a l'argumentació de les seves sentències de l'any 2008, adduint raons d'igualtat, seguretat jurídica i unitat de doctrina. D'aquesta manera, torna a utilitzar els arguments genèrics relatius a l'articulació competencial de les diverses entitats territorials, d'acord amb els quals la presència de competències de la Comunitat de Castella i Lleó sobre les matèries afectades pels acords impediria la celebració unilateral dels convenis pels ajuntaments, essent necessària la coordinació amb la Comunitat autònoma en la qual s'inscriuen els dos municipis (en contra d'una doctrina inicial més oberta del Tribunal Suprem en la Sentència de 2 de febrer de 2005, ressenyada a la RLD núm. 44, p. 382-388). No prosperen, per tant, cap de les al·legacions noves dels recurrents, relatives a: la falta de competència dels tribunals (el TSJ es va inhibir inicialment a favor de l'Audiència Nacional, que va retornar-li l'examen del cas); relacionat amb l'anterior, la necessitat d'haver plantejat prèviament qüestió de competència jurisdiccional; la falta de motivació suficient de la sentència d'instància, la qual no es pronuncià sobre la legitimitat dels acords des de la perspectiva de la capacitat dels ajuntament de celebrar convenis i de participar en programes i acords de col·laboració; la falta de congruència de la mateixa sentència; la inimpugnabilitat dels acords, en no constituir actes finalitzadors del procediment; i la falta de legitimació per impugnar de l'Administració estatal, que és contestada per remissió a la STS de 2 de febrer de 2005, on va fonamentar-se en la titularitat estatal de competències sobre el règim local. Finalment, tampoc prospera l'intent dels recurrents de reintroduir l'argument substantiu relatiu a l'abast de l'autonomia municipal, que el TS rebutja adduint la impossibilitat de discutir en cassació el judici logicojurídic del tribunal d'instància.

El resultat final d'aquests processos confirma, així, una doctrina jurisprudencial restrictiva de la capacitat dels municipis per fomentar i establir formes de cooperació que superin les divisions territorials autonòmiques, que en el cas concret legitima la voluntat de les instàncies polítiques castellanoleonese i estatals de curtcircuitar les iniciatives dels dos ajuntaments. Una doctrina que, en termes generals, no sembla conforme amb el reconeixement del rol dels ens locals com a actors rellevants de la cooperació transfrontera (principi assumit per l'Estat espanyol amb la ratificació del Conveni marc europeu de cooperació transfrontera de 1980) i que, pel que fa a la cooperació amb finalitats culturals i lingüístiques, esdevé un objectiu de la Carta europea de les llengües regionals o minoritàries (art. 7.1.b), que impedeix que les divisions administratives existents dins un estat actuïn com un obstacle en aquest sentit.

Interlocutòria del Tribunal Suprem de 25 de març 2010. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 1a. Ponent: José Manuel Sieira Mínguez. Ref. Cendoj: 28079130012010200765.

Enllaç amb el cercador de jurisprudència del CENDOJ <http://www.poderjudicial.es/search/index.jsp>

Aquesta resolució desestima el recurs presentat contra una sentència del Tribunal Superior de Justícia de Galícia de 8 d'abril de 2009 que rebutjava la impugnació d'un ciutadà contra la denegació de la Conselleria d'Economia i Hisenda i del Tribunal Econòmic Administratiu Regional de Galícia de la sol·licitud que hi va presentar perquè se li remetés en castellà l'expedient administratiu en el qual era part interessada, que estava redactat en gallec. El tribunal d'instància no acull la pretensió del ciutadà perquè entén que el recurrent només sol·licita la remissió de l'expedient en castellà quan contracta els serveis d'un assessor amb domicili a Madrid, i aquest fet no pot generar en via administrativa l'obligació per a l'Administració de traduir l'expedient. El tribunal considera que, un cop l'interessat no ha demanat l'expedient en castellà, no pot pretendre en un moment posterior la traducció de tot l'expedient per raó del desconeixement de l'assessor fiscal:

«Tampoco el hecho de que el asesor tenga su domicilio en Madrid y desconozca el idioma gallego impone la traducción —a costa de la administración autonómica— del expediente administrativo, entre otras consideraciones, porque en vía administrativa no es precisa —obligatoria— la asistencia de letrado.

»El Sr. Jorge no instó la traducción de ningún documento, ni alegó desconocer la lengua gallega

—a lo largo del expediente—, y reconociendo su plena libertad a elegir sus asesores jurídicos, esta libertad no puede convertirse en un coste para la administración. Como indica el letrado de la Xunta, la dimensión pasiva del derecho del artículo 3.1 —STS 2 no es de carácter absoluto, y no resulta razonable admitir —por falta de oposición— la tramitación del expediente en gallego y al final instar su traducción porque el nuevo asesor desconoce esta lengua.»

El Tribunal Suprem desestima el recurs per motius processals (no haver efectuat el judici de rellevància per a la decisió judicial de la norma jurídica infringida) i no entra, per tant, en la resolució substantiva del conflicte.

Tot i que el Tribunal Suprem no estableix cap criteri sobre aquesta qüestió, hem de destacar el criteri del Tribunal Superior en el sentit d'acotar el dret del ciutadà a demanar la documentació en la llengua volguda (en aquest cas en castellà). Molt sovint l'atenció indiscriminada a la disponibilitat lingüística (sense termini d'exercici del dret, sense establir diferències entre ciutadà i el seu representant, etc.) pot portar a condicionar de manera injustificada l'ús lingüístic de l'Administració, molt especialment en les llengües oficials no castellanques.

Sentència del Tribunal Suprem de 18 de maig de 2010. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 6a. Ponents: Luis María Díez-Picazo Giménez. Ref. Cendoj: 28079130062010100209.

Enllaç amb el cercador de jurisprudència del CENDOJ <http://www.poderjudicial.es/search/index.jsp>

El Tribunal resol un recurs de cassació contra la sentència del Tribunal Superior de Justícia de les Illes Balears que rebutjava un recurs de l'Advocat de l'Estat contra l'article 10 del Decret balear 132/2002, de 25 d'octubre, que establia:

- «1. Tots els textos oficials que les administracions, institucions i altres ens públics radicats en el territori de les Illes Balears trametin perquè es publiquin en el BOIB han d'estar redactats en les dues llengües oficials de les Illes Balears.
- »2. La tramesa d'ambdues versions ha de ser simultània.»

El tribunal d'instància entenia que aquesta previsió no era illegal perquè el català és una llengua oficial i idònia per a aquesta comunicació, i aquesta oficialitat vincula també l'Administració general de l'Estat; perquè la Llei 3/1986, de 29 d'abril, de normalització lingüística, ja establia aquesta previsió, i la norma reglamentària impugnada només en seria un desenvolupament; i perquè la norma objecte de recurs és manifestació de la potestat d'autoorganització de l'Administració, circumstància que no vulnera l'article 36 de la Llei 30/1992, que estableix la possibilitat d'elecció de llengua en els procediments administratius.

El Tribunal Suprem acull el primer argument de l'Advocat de l'Estat segons el qual s'ha infringit l'article 149.1.18 de la Constitució i l'article 36.1 de la Llei 30/1992. Parteix de la consideració que els arguments que dona la sentència impugnada no serveixen «per negar que l'article 10 del Decret 132/2002 no conculqui l'article 36.1 de la LRJPAC», punt de partida com a mínim dubtós, atès que sembla que en comptes d'haver-se de demostrar la illegalitat del precepte objecte del recurs, el Tribunal parteix del fet que la norma és illegal i que el tribunal d'instància havia de demostrar que era legal. Per rebatre els arguments de l'òrgan judicial d'instància el TS reconeix, en primer lloc, que la Comunitat Autònoma pot regular l'abast de la cooficialitat, però «no pot entrar allà on hi hagi normes estatals bàsiques de signes contrari»; en segon lloc, estima que la Llei 3/1986 no exigeix un desenvolupament com el de l'article 10 del Decret, i que en tot cas aquest hauria de respectar la legislació bàsica de l'Estat; i finalment, que no es tracta de cap facultat d'autoorganització, perquè afecta l'esfera de l'Administració general de l'Estat.

El Tribunal entén que la norma envaeix l'àmbit de l'article 36 de la Llei 30/1992, que sens dubte, diu, té caràcter bàsic, però fins i tot si no tingués aquest caràcter, forma part de la competència exclusiva de l'Estat («regular les qüestions del procediment administratiu la disciplina de les quals ha de ser comuna per a totes les administracions públiques»). Amb aquesta base, l'alt tribunal rebutja que l'Administració autonòmica pugui imposar la càrrega a l'Administració de l'Estat d'oferir els textos que publica al diari oficial en català i en castellà i, a més, de manera simultània. No solament això; la sentència recorda que la llengua del procediment de l'Administració de l'Estat és el castellà i només quan ho demana el ciutadà es fa en llengua autonòmica. Per tot això, anul·la la sentència del TSJ de les Illes i, en conseqüència, la norma impugnada.

La sentència ressenyada mereix una valoració negativa per diversos motius. Primer, pel mateix fet que torna a posar en evidència l'escassíssim interès de l'Estat en la normalitat de l'ús de la llengua pròpia: l'Administració perifèrica de l'Estat continua funcionant normalment en castellà, d'esquena a l'oficialitat de la llengua pròpia. Segon, es torna a reconèixer nominalment la competència de la comunitat autònoma per delimitar «l'abast de la cooficialitat», per passar tot seguit a negar-li la capacitat de determinar la llengua d'ús, en aquest cas dins del diari oficial propi de les Illes Balears (l'únic que admet és que el mateix organisme autonòmic del Butlletí faci la traducció); és a dir, l'autoorganització lingüística de l'Administració perifèrica l'Estat —en castellà— s'imposa sobre la regulació del butlletí oficial propi de la comunitat. Tercer, la concepció expansiva del que és la normativa bàsica de l'Estat, que lamina sistemàticament la possibilitat d'endegar polítiques autònomes, en aquest cas de caràcter lingüístic. I finalment, el mateix argument legal adduït: que l'article 36 de la Llei estatal 30/1992 estableixi que el procediment administratiu a l'Administració general de l'Estat se substancia en castellà, tret de sol·licitud en sentit contrari, no implica que les disposicions i resolucions que publiqui al butlletí oficial (tornem a repetir, instrument de publicitat propi de la comunitat), que solen ser els documents finals de l'expedient, hagin de ser en castellà. És més que dubtós que l'obligació de traduir la disposició final d'un procediment a fi de donar-li publicitat formi part pròpiament de la tramitació de l'expedient.

En definitiva, amb independència del desencert o no de la decisió anul·latòria de la sentència, la fonamentació hagués pogut discórrer per camins argumentatius que, encara que no compartim, fossin més raonables.

Sentència del Tribunal Suprem 25 de febrer de 2010. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 5a. Ponent: Mariano de Oro-Pulido López. Ref. Cendoj: 28079130052010100075.

Enllaç amb el cercador de jurisprudència del CENDOJ <http://www.poderjudicial.es/search/index.jsp>

El TS confirma la denegació de la nacionalitat espanyola per residència acordada per l'Audiència Nacional, en no haver acreditat la sol·licitant —una dona vídua de nacionalitat iraní, dependent econòmicament del seu fill— el coneixement de la llengua espanyola, com a element bàsic d'integració a la societat, d'acord amb la doctrina constant recollida en aquesta crònica jurisprudencial. En el cas present constaven informes contradictoris de la policia, el Ministeri Fiscal i el jutge encarregat del Registre Civil sobre el grau de coneixement idiomàtic de la recurrent. L'advocat al·lega en cassació que en raó de la sordera i l'edat de la recurrent —de 80 anys— no se li pot demanar que entengui ni parli perfectament l'idioma. Aquestes raons no són ateses pel TS, el qual, adduint que no és possible substituir en el marc de la cassació la valoració de la prova realitzada per l'Audiència Nacional, i atesa la manca d'activitat probatòria de la recurrent per acreditar la correcció en l'ús de l'idioma, desestima el recurs.

Sentència del Tribunal Suprem de 24 de febrer de 2010. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 3a. Ponents: Maria Isabel Perelló Domènech. Ref. Cendoj: 28079130032010200035.

Enllaç amb el cercador de jurisprudència del CENDOJ <http://www.poderjudicial.es/search/index.jsp>

En aquesta sentència el Tribunal, ressenyant el marc normatiu de l'Estat espanyol aplicable a la sol·licitud de marques, recull l'obligació de l'article 11.9 de la Llei 17/2001 de marques, segons la qual «tant la sol·licitud com els documents que s'hagin de presentar a l'Oficina Espanyola de Patents i Marques han d'estar redactats en castellà. A les comunitats autònomes on hi hagi també una altra llengua oficial, aquests documents, a més de redactar-se en castellà, poden redactar-se en la llengua de la comunitat autònoma.»

Es tracta només d'una menció incidental sense rellevància en el cas. Però cal deixar-ne constància per tal com ens fa present que en un àmbit com aquest el català, com les altres llengües oficials pròpies, passen a ser considerades no oficials, atès que no constitueixen un vehicle de comunicació eficaç entre el ciutadà i l'Administració.